

— tako pravi Sič v uvodni prilogi »Narodnim vezeni-
nam«. — Zato mu ne moremo biti dovolj hvaležni, da
se je lotil tega zelo težavnega dela v še težavnejših
razmerah.

Tudi založništvo je storilo vse, da se je izvršila
tudi tehnična stran kar je bilo mogoče točno in lepo;
posebno prvi del učinkuje sijajno v tem pogledu. —
Cena je jako nizka: sešit po 2 K, tako da bo stalo
vse delo, ki je preračunjeno na 22 sešitkov, vkupe 44 K.
Dosedaj je na prodaj 7 sešitkov.

Je-li treba opozarjati in bodriti k nabavi tega
prvovrstnega narodnega, kulturnozgodovinskega in
umetnoobrnega dela? Menimo da ne — in zato ne
zapišem semkaj niti besedice v to svrhu. *Mantuani.*

Albert Sič: O slovenskih narodnih nošah. V
Ljubljani, 1919. Drobna knjižica z bogato vsebino je
ponatis podlistkov, ki jih je priobčil pisatelj letos v
»Slovenskem Narodu«. Namen mu je bil, »da se pre-
prečijo nadaljne samovoljne kompozicije in samolastni
izumi« (predgovor). Podlistke je preuredil in nekoliko
izpopolnil. Tako je nastala lična in mična knjižica, ki
ima v prvi vrsti praktični smoter, povedati sodobnim
narodnjakom in narodnjakinjam, kaj je narodno, in va-
rovati jih zmot. Vsebina je navzlic malemu prostoru
(76 strani male osmerke) ne le bogata, ampak tudi
raznovrstna, razdeljena v tri razpredelke: I. Ženska
narodna noša. Obsega: 1. Slovenke iz Ljubljane in
okolice ter z Gorenjske; 2. Bele Kranjce; 3. Štajerske
Slovenke; 4. Slovenke na Ogrskem; 5. Koroške Slo-
venke; 6. Tržaške okoličanke; 7. Istrske Slovenke;
8. Beneške Slovenke. — II. Moška narodna noša (prav
tako razporejena, kakor ženska). III. Podatki iz neka-
terih starejših poročil (Liechtenstein, di Toppo, Val-
vasor, Linhart, Hacquet, Hoff, Vodnik, Korytko-Kor-
desch, Eilec, Vraz, Langus). Besedilo je kratko, bi-
stveno, jedrnat; vsakomu je lahko poučiti se vobče,
kaj je narodno, kaj ne in kje da je noša doma. — Je
dosedaj edina knjižica, ki se bavi pregledno s to tva-
rino. Priporočamo toplo.

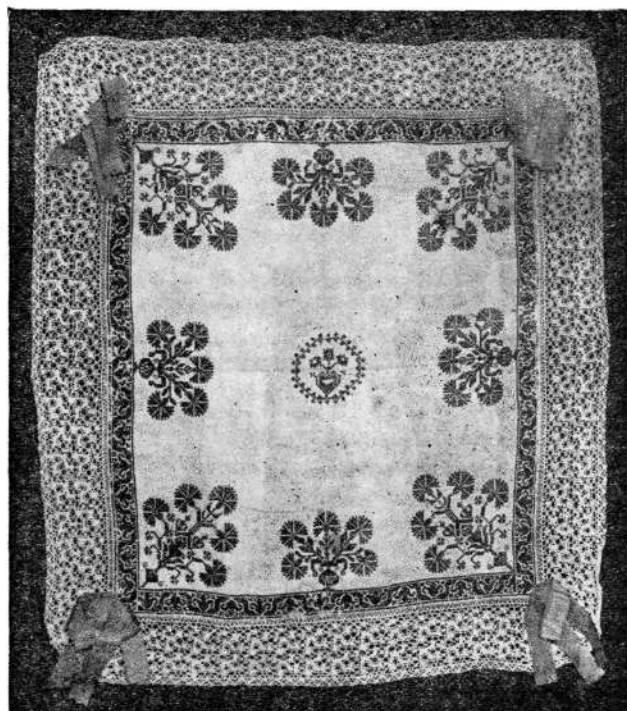
M.

Skrb za dojenčke. Pravkar je izšla v založbi Ti-
skovne zadruge času jako primerna brošura dr. Bog-
dana Derča: »**Dojenček, nega negovanje in prehrana.**«
Knjižica je pisana kot navodilo za vzgojo in prehrano
dojenčka. Pisatelj razpravlja v njej o razvitku otroka,
o ravnanju z novorojenčkom, hranitvi dojenčka, hrani
doječe matere, o dojkah, o umetni hranitvi, o hranjenju
s kravjim mlekom, o mešanem hranjenju ter o boleznih
dojenčkov. Knjižico je spisal ljubljanski zdravnik stro-
kovnjak za otroške bolezni, ki z vso vnemo zastopa
mnenje, da mora vsaka mati sama dojiti svojega otro-
ka. Svetovna vojna nam je pobrala na tisoče mlade-
ničev in mož, pomanjkanje pa pomorilo mnogo mla-
dine in starejših ljudi. Prebivalstvo Jugoslavije se je
na ta način zelo zmanjšalo. Zato moramo skrbeti sedaj
tembolj za svoj naraščaj, gledati na to, da kolikor mo-
goče znižamo umrljivost dojenčkov in skrbimo za nji-
hovo zdravje in uspevanje. Iz teh vzrokov knjižico prav
toplo priporočamo vsem materam, zlasti pa mladim,
ki so tozadevnega pouka zelo željne.

Knjižica velja 3 K, s poštnino 3 K 30 vin. Naroča
se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

**XIV. izvestje škotijske gimnazije v zavodu sv. Sta-
nislava v Št. Vidu nad Ljubljano o šolskem l. 1918/19.**
Izdalo ravnateljstvo. Vsebina: šolska poročila za leto
1918/19. Navidez suhoparno, sama imena in številke;
a če pregledujemo kroniko zavoda z njegovo žalostjo
in radostjo, dalje: duhovite naloge, marljiva predava-
nja, vidimo, da je bilo v hiši polno življenja.

**Izvestje državne gimnazije v Novem mestu o šol-
skem letu 1918/19. Novo mesto, 1919.** Po 173 letih,
odkar obstoji gimnazija v Novem mestu, prvič slo-
ven s k o izvestje! Velevažen mejnik! V spominu bosta
gotovo ostala mladini tudi oba govora, v letošnjem

Izvestju natisnjena: pozdravni govor ravnatelja Jos.
Westra v dan 14. dec. 1918 ter prof. D. Majcna
slavnostni govor o Vodnikovi akademiji.

**Ivo Vojnović: Imperatrix. Misterija Ostrva
Zaboravi u 5 pojava.** Naslovni list izradio Josu
Kljaković. Zagreb. Izdanje »Književnog Juga«.

Misteriji (in ne misterij, kakor je označeno na re-
klamnem listku) dramatične Vojnovičeve novosti iz
leta 1914. in znane iz obelodanjenja v letu 1918., po-
menjajo gotov višek Vojnovičevega pesniškega izraza
in gotove lastne mu manire. Če je že od »Dubro-
vačke trilogije« rasel v lirizem režijskomiljejnega orisa
z očitno samozavedno tehnično nadrastjo in v tem
navidezno postranskem delu dramatične tehnike na-
ravnost užival sebe v svojem aristokratskobaročnem
slogu in okusu, je v »Carici« ta svoj slog še stopnjeval
in postavil miljejnost režijskih orisov kot enakovreden
element poleg dramatičnosti pesniškega dialoga. Pri
teh sceničnih orisih in glosah ni Vojnoviću samo do
tega, da bi izčrpno izrazil gotovo ekspresivnost plastike
in scenične luči. Vojnović hoče pokazati z množico

bogatega eksotičnega rekvizitstva ves svoj okus, svoje umetniško gurmanstvo, ki je večje uživanju etrurskih vaz, seicenta, Tiepola itd., vse doli do vzdušja Klingerjeve, Böcklinove in Meštrovičeve tehnike. Kakor njegovi slavni predniki XVII. stoletja je vzrastel tudi Vojnović pod rahlimi vplivi italijanskega sosedsstva, razkošnega formalizma. V »Carici« se je zavedel predvsem kot tak v svoji snovnosti: v svetu tradicionalne imaginarnosti »Otoka Pozabljenja« nekake jugoslovanske Utopije in Arkadije obenem, katero je oblekel z bogastvom svojega marinističnoizkičenega sloga v barve in vonje alegoričnega vzdušja vse od tišine helenskostrogega sloga pa do ditiramske, olimpijske peanike južnega solnca z lovorjem in kulturnostjo cipres. Ustvaril je nekako opernosijajno razkošje »u punome uživanju prefinjene umetniške intencije« (str. 61). V to ozadje, ki zavzema prostorno polovico knjige, je vglasil pesem svoje dramatične ideje s simbolno-alegoričnimi lici. Ta so ali poosebljeni tipi idej, katere je Vojnović celo nekam tradicionalno ekspoziral v načinu tipične imaginarnosti Daudet-jevih »Rois en Exil«, ali pa operna lica, statisti, koristi v nekakem Aishilovem slogu (Tri djevojke, Omladina). Korní spev sam je ali ženska srbska rajalna pesem ali pa klasicizem Homerjevih spevov z rahlo romantičnim filozofizmom in vzdušjem Goethejanskega občutja (Materel). Sredi med vizionarnost je potisnil realizem, podobno kakor Dostojevski patologijo v realizem. (Inkvizitor — Kancelar). V licu »Carice Snova« (Žena — Majka — Osveta — Prošlost — Pravda) je jasno opaziti vidno rast poglobljenega filozofizma, ki se razodeva v nekaki »katharsi« in končno v prizoru antagonizma med Carico in macchiavellskim Kancelarjem v precej jasnem političnem programu (str. 123), s termini: plebiscit, ravnopravnost, samoodločba i. p., ki morda še niso stali v prvem osnutku leta 1914... Nekaj dramatične plastike diha »Stari Vrtilar« s koso, ki se v zmislu herojstva žrtvuje bogovom. Manj določen je »Vilenjak«. Zares dramatičen je edini »Kancelar«, ki pa stoji baročno nesoglasujoče sredi v liriki in simbolnosti vse dramske zgradbe. Ta ni v bistvu nič drugega, kakor slovesen rodoljuben ditiramb, kakoršne sta v podobnem občutju pisala pred Veliko vojno Italijanom D'Annunzio in Francozom Rostand. Smeri svoje misli je označil Vojnović s tem, da je s trovrstnim tiskom izrazil važnost podčrtanih simboličnih besed (Amaranthus ruber [sanguineus] — Guiltina), aforističnih tem (Hristos zarobi ropstvo) in idejnotemeljnih lirskih naglasov (str. 71, 74), ki vsi skupaj tvorijo filozofijo in čustvenost teh »predvidjenja« Vojnovićevih. Vsebinsko ni povedal Vojnović nič drugega, kakor kar je pred njim Tolstoj v delih o »vojni in miru«. Povedal pa je po svoje, v blesteči ritmiki svojega sloga, kjer se uveljavlja poleg domače pesmi vpliv zapadnih ekspresionistov in (skoro bi dejal) celo nekaj župančiča. »Imperatrix« se mi zdi oblikovnopreciozna umetnina brez zrele harmoničnoenotne misli. Opaja a utruja, proži vprašanja, ki jim odgovor komaj diplomatskonejasno slutí. Posamezna mesta (v I. in V. dejanju) so sijajna dramatika, drugo zopet tone v lirizmu Vojnovićevega ambicioznega glosatorstva in reminiscenčnosti (n. pr. ne najhujša o Macbetovih čarovnicah str. 92, 93), ki bi ji bilo treba malo komentarja podobno kakor je rabila »Trilogija« šest strani slo-

varčkovih. »Imperatrix« (ki bi imela v Cankarjevi »Lepi Vidi« sorodnico), je in bo ostala knjižna drama (kar Benellijevi spevi n. pr. niso ostali!), in bo kot taka dragocenost svoje vrste in kras jugoslovanskih salonov: nekak kozmopolitičen epilog k »Smrti Majke Jugovića«. Ta epilog bi bil kot prolog v Svetovno vojsko postal senzacija prve vrste. Tako pa je izšel žalibog le bolj samó kot subjektivnointimnen pesnikov doživljaj, ki se odteguje pažnji in umevanju občinstva, vzbudivšega se v realnosti novih potreb in novega okusa.

Dr. I. Pregelj.

Vlaho Bukovac: »Moj život«. Za štampu priredio Božo Lovrić. Zagreb. Izdanje »Književnog juga«. Tisak nadbiskupske tiskare u Zagrebu. Knjižarska cena 8 K, za predplatnike »Knjiž. juga« 7 K.

Četrta publikacija, katero je izdala založba »Književnega juga« v Zagrebu, je lastni životopis jugoslovanskega umetnika profesorja na akademiji umetnosti v Pragi Vlaho Bukovca. Robinzonada ali Odiseja v jugoslovanski obleki ali kakor hočeš imenuj ta spis, bralga boš v eni sapi do konca ter boš z njim oplodil svojo dušo in srce, kakor bi bival na otoku srca. — Na »Otok srca«, newyorško poboljševalnico za mladoletne zločince, ga pošljejo ljudje brez srca, ko mu nenadoma umrje stric, ki je 11letnega dečka privel v Ameriko. »Otok srca« ni bilo mesto za dečka, ki je bil poln srca, cela njegova osebnost slična otoku srca, kamor so se zaman zaganjali valovi življenja. Naslovni list na knjigo je umetnik sam narisal. Narisal je nanj ladjo jadnico na razburkanem morju. Ladja jadnica, katero žene nadzemska sila, je za umetnika ideal morske vožnje, a obenem simbol neuničljivega umetnikovega idealizma. Enkrat je malo hibilo in jadnica bi se bila prevrnila, ker je bila baje v trebuhu premalo založena, toda ladja umetnikovega idealizma ni nikdar omahnila, četudi mnogokrat ni bilo potrebnega balasta za želo-dec, ker je kot pravi umetnik večkrat pozabil na primum vivere ter mislil, da ima človek samo glavo in srce, srce, ki živi samo od ljubezni, od ljubezni do umetnosti, do domovine, do rodbine in prijateljev. Z eno besedo: splošni vtis knjige je roman umetniškega srca. — Posamezna poglavja boš pa v polni meri šele užival, ako se v duhu podaš v šolski atelier na akademiji umetnosti v Pragi. V globokem basu je končal profesor Bukovac korekturo — odmor — model skoči točno ob 6. uri raz podium, učenci obstopijo mojstra, učenec, ki si je izprosil od kolega cigareto, šibice pa ima sam, prižge mojstru cigareto, mojster salutira in začne poglavje o Parizu, poglavje o Ameriki, poglavje o Angleški, poglavje o Carigradu in najljubše poglavje o dalmatinskem solncu; poglavje o umetnosti, o Cabanelu in Meissonieru, poglavje o Salonu, o priznanjih in odlikovanjih; poglavje o kraljevih dvorih, o bajnih pojedinah in zlatih gradovih, poglavje o umetniški bedi, o nevarnostih na morju, o nevarnostih na suhem, o nevarnostih med lažnjivimi brati, poglavje o dobrih srcih in poglavje o grdih srcih. Vse to pa boš čul v tako hrvatski češčini, da se boš, ako si Čeh, ob njegovi češčini naučil hrvaščine. — Knjiga je torej v prvi vrsti draga vspominka njegovim učencem, ki bodo našli v njej dokumentirano to, kar so doživljali v krogu svojega ljubeznivega profesorja. — Knjiga je izrecno posvečena »ženi i djeci svojoj, gnijezdu svome«, posve-